

عنوان آزمون : فارسی ۳ (گذر سیاوش از آتش)

زمان آزمون : دبیرستان دخترانه فرهنگ

نام و نام خانوادگی :

پایه تحصیلی : دوازدهم تمام رشته ها

تاریخ برگزاری ۱۳۹۸/۱۲/۱۴

نام دبیر : عباس طائی

کدامیک از ایات و عبارات «گروه الف» با آرایه های «گروه ب» ارتباط دارد؟ (در گروه ب یک مورد اضافی است). ۱

ردیف	الف	ب
۱	هر چه موجودند، از روحانی و جسمانی، طالب کمال‌اند.	حس‌آمیزی
۲	به دستور فرمود تا ساروان / هیون آرد از دشت، صد کاروان	اسلوب معادله
۳	عشق بر یک فرش بنشاند گدا و شاه را / سیل، یکسان می‌کند پست و بلند راه را	تضاد
۴	از شاهه‌ی قوی شما تشخیص بوی حمله غریب نیست.	حسن تعلیل جناس

نقش ضمیر پیوسته در بیت زیر با کدامیک از بیت‌های زیر یکی است؟ ۲

«مخور طعمه جز خسروانی خورش / که جان یابد زان خورش پرورش»

الف) امشب ز غمت میان خون خواهم خفت / وز بستر عافیت برون خواهم خفت

ب) چون باده ز غم چه باید جوشیدن / با لشکر غم چه باید کوشیدن

در عبارت «بزرگ مردی بود خواجه نظام‌الملک.»، از شیوه‌ی بلاغی استفاده شده‌است یا عادی؟ ۳

در بیت زیر، از شیوه‌ی بلاغی استفاده شده است یا عادی؟ ۴

کاین دولت و ملک می‌رود دست به دست «درباب کنون که نعمت هست هست به دست

شعر زیر را به نثر روان برگردانید. ۵

بدانگه که شد پیش کاووس باز

عبارت زیر را به نثر روان برگردانید. ۶

سیاوش را کرد باید درست.

با توجه به ایات زیر به پرسش پاسخ دهید:

چو او را بیدیند برحاست غو

چنان آمد اسب و قبای سوار

منظور از «شاه نو» چه کسی است؟ ۷

بیت دوم به کدام زمینه‌ی حماسی اشاره دارد؟ ۸

چه عاملی در نوشه‌ی زیر منجر به شیوه‌ی بلاغی شده است؟
به شکوفه‌ها به باران
برسان سلام ما را

مفهوم مصراع «که دوزخ مرا زین سخن گشت خوار» چیست؟

در بیت «فروود آمد از اسب کاووس شاه/ پیاده سپهبد، پیاده سپاه» منظور از سپهبد چه کسی است؟

اگر بی‌گناهم رهایی مراست» سیاوش رهایی خود را در چه می‌داند؟ با توجه به بیت «سر پر ز شرم و بهایی مراست

مفهوم اصلی مصراع اول بیت زیر را بنویسید.
بر آن چهر خندانش گریان شدند» «سراسر همه دشت بریان شدند

مصراع دوم بیت زیر بیانگر کدام ویژگی حماسه است؟
دم آتش و آب یکسان بود» «چو بخشایش پاک یزدان بود

مفهوم بیت زیر را به فارسی روان بنویسید.
اگر کوه آتش بود بسپرم ازین تنگ خوار است اگر بگذرم

در بیت «سراسر همه دشت بریان شدند/ بر آن چهر خندانش گریان شدند» الف) کدام واژه در معنای مجازی به کار رفته است؟
ب) معنای مجازی آن را بنویسید.

مفهوم بیت زیر را به فارسی روان بنویسید.
گذر بود چندان که گویی سوار میانه برفتی به تنگی چهار

آرایه‌ی مشترک دو مصراع زیر را مشخص کنید:
الف) زمین گشت روشن‌تر از آسمان
ب) همی خاک نعلش برآمد به ماه

بیت زیر را به فارسی روان بنویسید.
بدانگه که شد پیش کاووس باز فرود آمد از باره، بردش نماز

یک آرایه‌ی ادبی در مصراع دوم بیت زیر بنویسید.
یکی تازی‌ای بر نشسته سیاه همی خاک نعلش برآمد به ماه»

با توجه به بیت‌های زیر به سوالات پاسخ دهید:
«مگر کاتش تیز پیدا کند گنه کرده را زود رسوا کند
اگر کوه آتش بود بسپرم ازین تنگ خوار است اگر بگذرم»

مفهوم مصراع اول بیت اول چیست؟

۲۲ واژه‌ی «خوار» به چه معنا است؟

کزین کوه آتش نیامن تپش

۲۳ معنی و مفهوم شعر زیر را بنویسید.
به نیروی یزدان نیکی دهش

باید زدن سنگ را بر سبوی

۲۴ معنی و مفهوم شعر زیر را بنویسید.
چو خواهی که پیدا کنی گفت و گوی

۲۵ معنی و مفهوم نثر زیر را بنویسید.
باید زدن سنگ را بر سبوی.

۲۶ مفهوم عبارت «که دوزخ مرا زین سخن گشت خوار» چیست؟

با توجه به بیت زیر، به ۲ پرسش بعدی پاسخ دهید.
مگر کاتش تیز پیدا کند گنه کرده را زود رسوا کند

۲۷ مگر به چه معنایی به کار رفته است؟

۲۸ این واژه با کدام‌یک از ایات زیر تناسب معنایی دارد؟

نصیحت نگیرد مگر در خموش
که نوبت به فرزند من چون رسید

فراوان سخن باشد آگنده گوش
مگر کز شمار تو آید پدید

۲۹ تفاوت معنایی «فرمودن» را در ایات زیر بیان کنید.

که بر چوب ریزند نفت سیاه
عاقبت در قدم باد بهار آخر شد

الف) و ز آن پس به موبد بفرمود شاه
ب) آن همه ناز و تنعم که خزان می‌فرمود

۳۰ بیت زیر را به نثر روان برگردانید.
سراسر همه دشت بریان شدند

۳۱ مفهوم مصراج دوم بیت «سیاوش چنین گفت کای شهریار / که دوزخ مرا زین سخن گشت خوار» چیست؟

دم آتش و آب یکسان بود

۳۲ بیت زیر را به نثر روان برگردانید.
چو بخشایش پاک یزدان بود

۳۳ در بیت زیر، فردوسی با اشاره به نام «سیمرغ»، کدام زمینه‌ی اصلی حماسه را به کار گرفته است?
بر آن سان که سیمرغ فرموده بود
تهمتن گز اندر کمان راند زود

۳۴ با توجه به شعر زیر، به ۲ پرسش بعدی پاسخ دهید:

که درد سپهبد نماند نهان
باید زدن سنگ را بر سبوی

چنین گفت موبد به شاه جهان
چو خواهی که پیدا کنی گفت و گوی

۳۴ «موبد» به چه معناست؟

۳۵ «سنگ بر سبو زدن» کنایه از چیست؟

۳۶ معنی و مفهوم شعر زیر را بنویسید.

دمیدند گفتی شب آمد به روز

بیامد دو صد مردِ آتش فروز

۳۷ معنی و مفهوم شعر زیر را بنویسید.

همه شهر ایران به دیدن شدند

هیونان به هیزم کشیدن شدند

۳۸ مفعول را در دو بیت زیر مشخص کنید.

همی ریخت آب و همی خست روی

۱- همی کند سودابه از خشم موی

که بخشودبر بی‌گنه دادگر

۲- همی داد مردّه یکی را دگر

۳۹ نقش «م» را در دو مصraع بیت زیر بررسی کنید.

جهان آفرینم ندارد نگاه

ورایدون که زین کار هستم گناه

۴۰ نمودار درختی جمله‌ی زیر را رسم کنید:

سرخ شاه کاووس پر شرم دید

سخن گفتنش با پسر نرم دید

۴۱ نقش قافیه‌ی بیت‌های زیر را مشخص کنید.

زیانه برآمد پس از دود زود

۱- نخستین دمیدن سیه شد ز دود

یکی خود زرین نهاده به سر

۲- سیاوش بیامد به پیش پدر

۴۲ نمودار درختی بیت زیر را رسم کنید:

همی هیزم آورد پرخاش‌جوى

به صد کاروان اشتر سرخ‌موی

۴۳ نقش واژه‌های قافیه را در بیت زیر بیان کنید:

به دستور فرمود تا ساروان هیون آرد از دشت صد کاروان

۴۴ نقش واژه‌های قافیه را در بیت زیر بیان کنید:

همی هیزم آورد پرخاش‌جوى

به صد کاروان اشتر سرخ‌موی

۴۵ نمودار درختی ۲ جمله‌ی زیر را رسم کنید.

کزین دو یکی گر شود نابکار

۴۶ نوع متمم را در ۲ بیت زیر مشخص کنید.

۱- پراندیشه شد جان کاووس کی

ز فرزند و سودابه‌ی نیک‌پی

۲- زمین گشت روشن‌تر از آسمان

جهانی خروشان و آتش، دمان

۴۷

نمودار درختی مصراج دوم بیت زیر را رسم کنید:
مگر کاشش تیز پیدا کند گنه کرده را زود رسوا کند

۴۸

نقش واژه‌ی «آتش» را در دو بیت زیر بررسی کنید:

- که آمد ز آتش برون شاه نو
گنه کرده را زود رسوا کند
- ۱- چو او را بدیدند برخاست غو
۲- مگر کاشش تیز پیدا کند

۴۹

بیت زیر را معنی کنید:
اگر کوه آتش بود بسپرم از این تنگ خوار است اگر بگذرم

۵۰

بیامد دو صد مرد آتش فروز دمیدند گفتی شب آمد به روز

۵۱

در کدام بیت استفهام انکاری دیده می‌شود؟

- که را بیش بیرون شود کار، نفر?
که رایت چه بیند کنون اندر این؟
- ۱- چو فرزند و زن باشدم خون و مغز
۲- به پور جوان گفت شاه زمین

۵۲

مفهوم نهایی بیت زیر چیست؟

چنان آمد اسب و قبای سوار که گفتی سمن داشت اندر کنار

۵۳

بیت زیر اشاره به کدام زمینه‌ی حمامه دارد؟

پراکنده کافور بر خویشتن چنان چون بود رسم و ساز کفن

۵۴

مصراج‌های زیر را معنی کنید:

- ۱- که رایت چه بیند کنون اندر این؟
۲- فرود آمد از باره بردش نماز.

۵۵

نمودار درختی ۲ جمله‌ی زیر را رسم کنید:

۱- همه شهر ایران به دیدن شدند. ۲- سراسر همه دشت بریان شدند.

۵۶

تعداد جملات ۲ بیت زیر را بررسی کنید.

- نه دود و نه آتش، نه گرد و نه خاک
بباید زدن سنگ را برسبوی
- ۱- چو پیش پدر شد سیاوش پاک
۲- چو خواهی که پیدا کنی گفت و گوی

۵۷

عبارت مشخص شده در بیت زیر معرف کیست؟

- پر اندیشه گشته به دیگر کران
که درد سپهبد نماند نهان
- ۱- وزاین دخییر شاه هاماوران
۲- چنین گفت موبد به شاه جهان

۵۸

آرایه‌های ادبی بیت زیر را بیان کنید:

به دستور فرمود تا ساروان هیون آرد از دشت صد کاروان

آرایه‌های ادبی بیت زیر را بیان کنید: ۵۹

بر آن چهرخندانش گریان شدند

سراسر همه دشت بریان شدند

نقش قافیه‌ها را در بیت زیر مشخص کنید: ۶۰
همی داد مژده یکی را دگر که بخشد بر بی‌گنه دادگر

نمودار درختی هر یک از جملات زیر را رسم کنید.
۱- سیاوش سیه را به تندي بتاخت. ۲- همی ریخت آب و همی خست روی.

هر یک از جملات زیر چند جزیی است؟ ۶۱
۱- سواران لشکر برانگیختند. ۲- رخ شاه کاووس پر شرم دید.

دو مصراج زیر را معنی کنید: ۶۲
۱- یکی تازی‌ای برنشسته سیاه ۲- سیاوش را کرد باید درست

بیت زیر را معنی کنید: ۶۳
چو فرزند و زن باشدم خون و مغز
که را بیش بیرون شود کار نفرز؟

آرایه‌های ادبی بیت زیر را بیان کنید. ۶۴
چو فرزند و زن باشدم خون و مغز
که را بیش بیرون شود کار نفرز

نقش واژه‌ی «دل» را در دو بیت زیر بیان کنید. ۶۵
۱- که هر چند فرزند هست ارجمند
۲- همه سوی دوزخ نهادید روی

عبارت بیت زیر را معنی کنید: ۶۶
همان به کزین زشت کردار دل

بیت زیر را معنی کنید: ۶۷
چنان آمد اسب و قبای سوار که گفتی سمن داشت اندر کنار

مصراج‌های زیر را معنی کنید: ۶۸
۱- ز هر در سخن چون بدین گونه گشت. ۲- همی خاک نعلش برآمد به ماه. ۳- از این تنگ خوار است اگر بگذرم.

مصراج زیر را معنی کنید: ۶۹
۱- دمیدند گفتی شب آمد به روز. ۲- فرود آمد از باره برداش نماز.

نقش ضمیر «ش» را در مصراج‌های زیر بیان کنید: ۷۰
۱- همی خاک نعلش برآمد به ماه. ۲- بر آن چهرخندانش گریان شدند.

بیت زیر را معنی کنید: ۷۱
اگر کوه آتش بود بسپرم از این تنگ خوار است اگر بگذرم

بیت زیر را معنی کنید:

۷۳

چو خواهی که پیدا کنی گفت و گوی

باید زدن سنگ را بر سبوی

آرایه‌های ادبی بیت زیر را بیان کنید.

۷۴

رخ شاه کاووس پر شرم دید سخن گفتنش با پسر نرم دید

در بیت زیر مفعول و مستند را مشخص کنید.

۷۵

نگردد مرا دل نه روشن روان

سرانجام گفت ایمن از هردوان

جمله‌ی زیر براساس شیوه‌ی بلاغی است یا عادی؟

۷۶

«بزرگمردی بود خواجه نظام‌الملک»

در شعر زیر از شیوه‌ی بلاغی استفاده شده است یا عادی؟

۷۷

«به شکوفه‌ها به باران / برسان سلام ما را»

وجود چه عاملی در مصراج زیر منجر به شیوه‌ی بلاغی شده است؟

۷۸

«خواهد به سر آمد غم هجران تو یا نه؟»

چه عاملی در شعر مقابل منجر به شیوه‌ی بلاغی شده است؟ «به شکوفه‌ها به باران / برسان سلام ما را»

۷۹

در جمله‌ی «الهی ترسانم به بدی خود»، چه عاملی باعث به وجود آمدن شیوه‌ی بلاغی شده است؟

۸۰

با توجه به متن زیر به ۴ سؤال بعدی پاسخ دهید:
«بهاران، رقص آرزوی من است در پیچ و تاب گیسوان باغ، بیا تا از دست چین نوبرانه‌ی باد سبدی از طراوت پر کنیم.»

نوع «ان» در بهاران بر چه مفهومی دلالت دارد؟

۸۱

در متن بالا کدام جمله به شیوه‌ی بلاغی بیان گردیده است؟

۸۲

صامت میانجی در واژه‌ی «گیسوان» کدام است؟

۸۳

واژه‌ای را بباید که در آن فرآیند واچی کاهش دیده می‌شود.

۸۴

عبارت زیر به شیوه‌ی بلاغی است یا عادی؟ چرا؟

۸۵

«رسید مژده که آمد بهار و سبزه دمید.»

با توجه به درس، شخصیت کاووس شاه را چگونه می‌باید؟

۸۶

مفهوم عبارت «که دوزخ مرا زین سخن گشت خوار» چیست؟

۸۷

پاسخنامه تشریحی

ردیف	ب (آرایه)	
۱	تضاد (درس ۷ ص ۵۲)	(۰/۲۵)
۲	جناس (درس ۱۲ ص ۱۰۱)	(۰/۲۵)
۳	اسلوب معادله (درس ۶ ص ۴۱)	(۰/۲۵)
۴	حس آمیزی (درس ۱۱ ص ۸۹)	(۰/۲۵)

در بیت سؤال نقش ضمیر «ت» مضافق‌الیه است و در بیت «الف» نیز نقش «ت» پس از غمتم (غم تو) مضافق‌الیه است.
ولی «ت» در بیت «ب» نقش نهادی دارد. (باید \leftarrow تو باید)

۱ بLAGHİ (۰/۲۵)

۲ بLAGHİ (۰/۲۵)

۳ [سیاوش] هنگامی که نزد کاووس رفت (۰/۲۵) از اسب پایین آمد (۰/۲۵) و بر او تعظیم کرد.

۴ باید سیاوش را اصلاح و تنبیه کرد. (۰/۲۵)

۵ سیاوش (۰/۲۵)

۶ خرق عادت (۰/۵)

۷ تقدیم متمم (۰/۲۵) (متهم در ابتدا ذکر شده است).

۸ آتش دوزخ در برابر این سخن (تهمت) برای من ناچیز و بی‌ارزش است. (یا هر پاسخی نظیر این مفهوم)

۹ کاووس (۰/۲۵)

۱۰ سیاوش رهایی خود را در اثبات بی‌گناهی اش می‌داند.

۱۱ همه‌ی مردم غمگین شدند.

۱۲ خرق عادت (۰/۵)

۱۳ اگر قرار بر عبور از میان آتش باشد، برای من آسان است.

۱۴ (الف) دشت (۰/۲۵)

۱۵ (ب) مردم دشت

۱۶ فضای خالی بین دو کوه هیزم به اندازه‌ای بود که چهار نفر سوار به سختی می‌توانستند از آن عبور کنند.

۱۷ اغراق (۰/۲۵)

۱۸ [سیاوش] وقتی پیش کیکاووس رفت، از اسب پیاده شد و تعظیم و فروتنی کرد.

۱۹ اغراق، ماه \leftarrow مجاز از آسمان، خاک نعلش برآمد به ماه \leftarrow کنایه از سرعت زیاد (ذکر یک مورد)

۲۱

شاید آتش سوزنده حقیقت را روشن و مشخص سازد.

۲۲

آسان یا سهل

۲۳

به کمک خداوند نیکی دهنده از این کوه آتش هراس ندارم (از آن عبور می‌کنم).

۲۴

اگر می‌خواهی حقیقت آشکار شود، باید به آزمایش و امتحان پردازی.

۲۵

باید به آزمایش و امتحان پرداخت.

۲۶

با این حرف تو تحمل آتش جهنم برای من آسان شد.

۲۷

شاید (آمید است)

۲۸

بیت دوم

۲۹

در بیت اول به معنی دستور دادن

در بیت دوم به معنی انجام دادن

۳۰

همه‌ی مردم دشت غمگین شدند و به خاطر چهره‌ی خندان او گریستند.

۳۱

تحمل دوزخ برای من از پذیرش این سخن آسان‌تر است.

۳۲

وقتی بخشایش خداوند پاک باشد، آب و آتش در نظرش یکسان است.

۳۳

خرق عادت

۳۴

موبد: روحانی مشاور در امور سلطنت

۳۵

آزمایش و امتحان کردن.

۳۶

دویست مرد آتش روشن کن آمدند و در آن دمیدند انگار روز به شب تبدیل شد.

۳۷

اسب و شتران بزرگ مشغول به هیزم کشیدن شدند؛ همه‌ی مردم ایران نیز به تماشا مشغول گشتند.

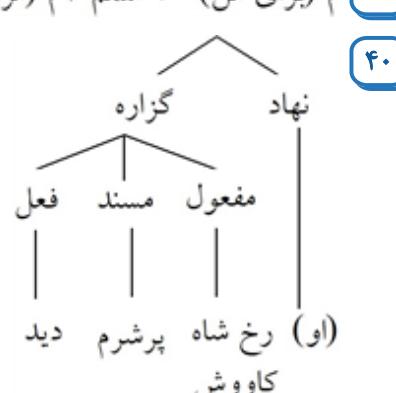
۳۸

(۱) موی، آب، روی (۲) مژده

۳۹

م (برای من) ← متمم / م (مرا) ← مفعول

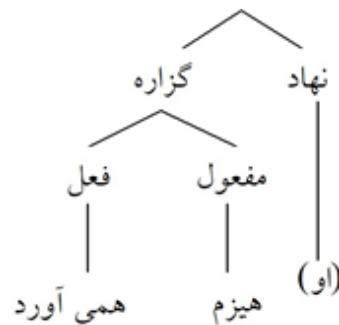
۴۰

۴۱

(۱) متمم / قید (۲) متمم / متمم

۴۲

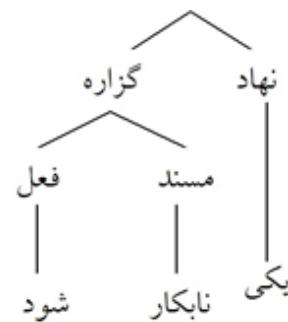
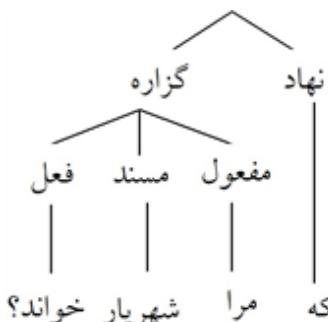

کاروان ← نهاد

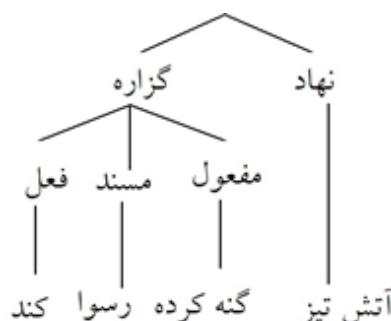
ساروان ← نهاد

پرخاش‌جوی ← قید (بی‌نشه = مشترک با صفت)

سرخ‌موی ← صفت بیانی

- (۱) فرزند و سودابه‌ی نیکپی ← متتم قیدی
 (۲) آسمان ← متتم اسمی

- (۱) متتم نهاد

اگر قرار بر عبور من از آتش باشد، برایم آسان و سهل است.

دویست مرد آتش‌افروز آمدند و بر آن دمیدند. گویا روز تبدیل به شب شد.

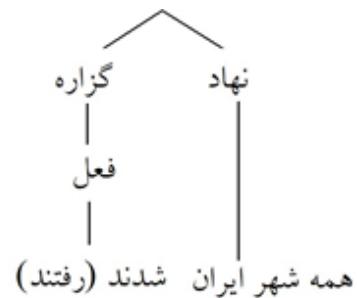
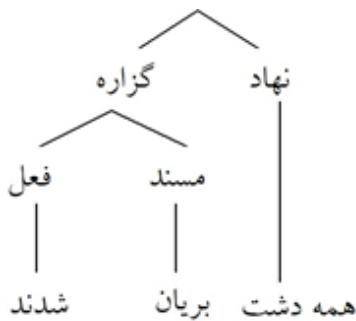
بیت ① استفهام انکاری ← سوالی است که نیاز به پاسخ ندارد و جواب آن واضح است.

سالم گذشتن سیاوش از آتش

زمینه‌ی قومی و ملی

۱) اکنون نظرت در این مورد چیست؟

۲) از اسب پیاده شد و تعظیم و تکریم کرد.

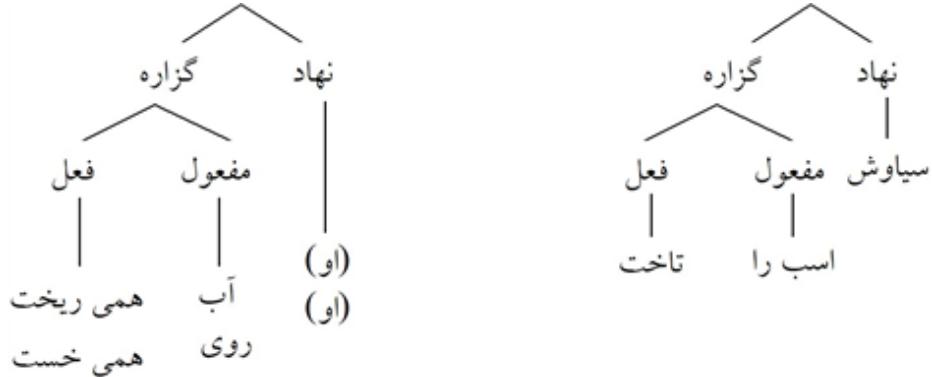
(۱) ۳ جمله ۵۶

(۲) کیکاووس ۵۷

ساروان، هیون، کاروان ← تناسب / ساروان، کاروان ← جناس / صد کاروان هیون ← اغراق ۵۸

دشت ← مجاز از مردم دشت ۵۹
خندان و گریان ← تضاد / بریان و گریان ← جناس

دادگر ← نهاد ۶۰

۱- دو جزیی ناگذر ۶۲
۲- چهار جزیی گذرا به مفعول و مسنده

(۱) سیاوش یک اسب سیاه عربی سوار شده بود.

(۲) سیاوش را باید اصلاح و تنبیه کرد.

وقتی فرزند و زن در حکم خون و مغز وجود من هستند، دیگر برای کسی چیزی عجیب‌تر از این خواهد بود؟ ۶۴

لف و نشر ← فرزند، زن (لف) / خون، مغز (نشر) ۶۵

تناسب ← فرزند، زن / جناس ← مغز، نفر

(۱) نهاد ۶۶

(۲) دل سپردن ← کنایه از تسليم شدن و گوش دادن و پذیرش

بهتر است که از این کار صرف نظر کنم.

سیاوش با اسب و لباس خود از آتش بیرون آمد گویی آتش نبوده بلکه آتش تبدیل به گلستان شده است. ۶۸

۱- به هر حال سخن چون به اینجا رسید. ۲- سرعت اسب تاختن سیاوش بسیار زیاد بود. ۳- گذشتن از این دو کوه آتش برایم آسان است.

۱- آتش زدند (فوت کردن) گویی روز به شب بدل گشت. ۲- (سیاوش) از اسب پیاده شد و تعظیم و تکریم کرد. ۷۰

۱- مضاف‌الیه. ۲- مضاد‌الیه. ۷۱

اگر قرار برعور من از میان آتش باشد برای من آسان است. ۷۲

اگر می‌خواهی حقیقت آشکار شود باید به آزمایش و امتحان (سیاوش یا سودابه) پردازی. ۷۳

حس‌آمیزی ← سخن گفتن نرم. جناس (ناقص اختلافی) ← شرم، نرم. ۷۴

مفعول ← چه چیز را + گفت؟ ← این از هردوان نگردد مرا دل نه روشن روان. ۷۵

مسند ← چگونه + نگردد؟ ← این، روشن. ۷۶

بلاغی ۰/۲۵ ۷۶

بلاغی ۰/۲۵ ۷۷

جایه‌جایی اجزای کلام (فعل، مقدم شده است). ۰/۲۵ یا هر پاسخ مناسب دیگر ۷۸

متهم مقدم شده است. یا تقدیم متهم ۷۹

فعل بر متهم مقدم شده است. ۰/۵ ۸۰

بر مفهوم قید (زمان) دلالت دارد. ۰/۲۵ ۸۱

جمله‌ی اول ۰/۲۵ ۸۲

«او» ۰/۲۵ ۸۳

دست‌چین ۰/۲۵ ۸۴

به شیوه بلاغی، زیرا این جمله براساس قواعد دستوری نیست. ۸۵

شخصیتی خوش‌گذران که تحت تاثیر زنان و سوسه‌گر خویش است شخصیتی است ضد مردمی و سست عنصر و سست اراده و خیره‌سر و بدگمان. ۸۶

تحمل عذاب جهنم برای من، از تحمل این تهمت ناروا آسان‌تر است. ۸۷